

Nr. 56 din 4 aprilie 2023

Dnei Angelica Caraman,
Președintă a Comisiei Electorale Centrale
Membrilor Comisiei Electorale Centrale

Asociația Promo-LEX, în temeiul Legii nr. 239-XVI din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional și a Hotărârii Guvernului nr. 967 din 9 august 2016 cu privire la mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional, își manifestă interesul față de participarea la procesul de consultare publică a proiectelor de hotărâri ale Comisiei Electorale Centrale (CEC).

În context, Asociația Promo-LEX, în calitate de parte interesată, se adresează CEC cu solicitarea de a fi examinate constatările și recomandările Asociației vizavi de următoarele proiecte de acte normative: **Regulamentul cu privire la procedura de validare și atribuire a mandatelor de primar și de consilier.**

Constatări și recomandări

- 1. Privind conținutul pct. 1.** Propunem completarea după sintagma „procedura de confirmare” cu textul „sau infirmare”. Subliniem că art. 37 alin. (1) lit. n) din Codul electoral stabilește expres că Consiliul Electoral de Circumscripție (CECE) în calitate de atribuție „aprobă, prin hotărâre, procesul-verbal privind rezultatele alegerilor locale din circumscripția electorală respectivă, confirmă sau infirmă legalitatea acestora”. Luând în considerație că această atribuție este una nouă pentru consiliile electorale, considerăm că este absolut necesar reglementarea clară, și aplicarea uniformă a regulilor de confirmare/ infirmare a legalității alegerilor, dar și de validare a mandatelor.
- 2. Privind conținutul pct. 2.** Recomandăm specificarea tipului scrutinului (alegeri locale generale) în care este stabilit numărul de consilieri locali. Considerăm că numărul de consilieri nu poate fi schimbat înainte de alegerile locale noi, chiar dacă numărul de locuitori ai unității administrativ –teritoriale s-a schimbat.
- 3. Privind conținutul pct. 3.** Recomandăm specificarea cazurilor în care CECE de nivelul I prezintă procesele verbale CECE-urilor de nivelul II și a cazurilor în care le prezintă Comisiei Electorale Centrale. Putem intui că e vorba de diferite tipuri de scrutine, alegeri locale generale și alegeri locale noi, însă considerăm că la nivel de Regulament aceste aspecte trebuie descrise mai explicit.
- 4. Privind conținutul pct. 7.** Pentru a asigura claritatea normei, recomandăm includerea la începutul enunțului următorului text „În cazul turului doi de scrutin pentru funcția de primar”.

Totodată, considerăm că norma de la pct. 7 nu este completă, pe motiv că nu acoperă toate cazurile de desfășurare a turului doi cu un singur candidat. Astfel, recomandăm reglementarea inclusiv a situației în care unuia dintre candidați îi este anulată înregistrarea înainte de turul II de scrutin. Evidențiem că o astfel de situație a avut loc de mai multe ori în Republica Moldova, iar lipsa unei reglementări explicite a generat situații de conflict în societate.

5. **Privind conținutul unui punct nou.** După pct. 8 propunem includerea mai multor prevederi care să prevadă criteriile care urmează a fi luate în considerare pentru confirmarea sau infirmarea legalității alegerilor (ex. se vor examina toate hotărârile asupra contestațiilor, constatările organelor de drept și ale instanțelor de judecată, constatările misiunilor de observare a alegerilor și se va decide dacă neregulile constatate au putut influența rezultatele alegerilor sau atribuirea mandatelor). Reiterăm că este absolut necesară reglementarea clară a acestor criterii, pentru evaluarea corectă a situației, dar și aplicarea uniformă de către toate CECE-urile a prevederilor legale. Amintim că e vorba de o atribuție nouă delegată CECE-urilor, care în lipsa clarității va putea genera multiple contestații a rezultatelor alegerilor.
6. **Privind conținutul pct. 9.** Recomandăm specificarea termenului în care CEC va publica rezultatele definitive ale alegerilor primarilor și consilierilor pe pagina sa web oficială.
7. **Privind conținutul pct. 12.** Cu scopul respectării ierarhiei organelor electorale, recomandăm examinarea oportunității înlocuirii Comisiei Electorale Centrale cu CECE de nivelul II în calitate de organ care va prelua prin succesiune drepturile de modificare a hotărârilor de validare a mandatelor aleșilor locali și de confirmare a candidaților supleanți. În legătură cu permanentizarea consiliilor electorale de nivelul II, considerăm că exercitarea acestei atribuții poate fi preluată de consiliile electorale, inclusiv pentru reducerea volumului de muncă a CEC.
8. **Privind conținutul pct. 24-25.** La pct. 24 lit. d) și pct. 25 propunem includerea după textul „de secretarul consiliului local” a sintagmei „sau viceprimar”. Considerăm că în cazul lipsei secretarului, procesul de notificare a Comisiei Electorale Centrale despre demisia sau decesul primarului nu trebuie să fie blocat. De asemenea, poate fi examinată și opțiunea acordării acestei atribuții și altei persoane sau consiliului local.
9. **Privind conținutul unor prevederi noi.**

- După pct. 25 propunem includerea unei norme care să prevadă **termenul în care CEC va decide desfășurarea alegerilor locale noi**. Totodată, evidențiem că pct. 28 prevede procedura de ridicare a mandatului de consilier, iar în raport cu primarul, o asemenea procedură, pentru aceleași temeuri legale (incompatibilitate a funcției, emiterea adoptarea actului administrativ fără soluționarea conflictului de interese real, nedepunerea a declarației de avere și interese personale), nu este stabilită. Recomandăm reglementarea cu același grad de detaliere, ca în cazul consilierilor, a procedurii de încetare a mandatului pentru primar.

De asemenea, recomandăm includerea unei norme, după pct. 25 care să prevadă **dreptul de contestare a deciziilor prin care au fost constatate întrunirea condițiilor pentru încetarea mandatului de primar**, în special în baza temeiului de nedepunere de către acesta a declarației de avere și interese personale sau refuz de a o depune, și a temeiului de imposibilitate de a exercita funcția pentru o perioadă mai mare de 5 luni consecutive. Cel puțin aceste temeuri de încetare a mandatului ar putea fi contestate în instanța de

judecată, deoarece acestea nu presupun existența unei hotărâri judecătorești, iar primarul a cărui funcție urmează a fi încetată ar putea fi prejudiciat de deciziile autorităților.

- Totodată, considerăm oportun examinarea necesității includerii unei norme similare cu prevederea de la pct. 46, potrivit căreia, **organizarea alegerilor locale noi va fi examinată după epuizarea căilor ordinare de atac**, în cazul contestării actului administrativ care servește drept temei de încetare înainte de termen a mandatului de primar.
- În plus, considerăm că în cadrul normelor privind încetarea mandatului primarului, **trebuie reglementată și situația specifică când circumstanțele respective apar până la expirarea termenului de 12 luni de la data adoptării hotărârii de validare a mandatului**. În această situație, conform art. 52 din Codul electoral, concurentul electoral care a desemnat candidatul ales în funcția de primar trebuie să compenseze cheltuielile suportate din bugetul de stat legate de alegeri. Luând în considerație această normă, este necesar ca să fie reglementat cel puțin, modul și subiectul împuternicit să evalueze circumstanțele care au dus la încetarea mandatului de primar, și dacă acestea nu exceptează de la obligația de compensare a cheltuielilor, modul de înștiințare a partidelor politice, sau blocurilor electorale despre obligația acestora de compensare a cheltuielilor, termenele legale pentru executarea obligațiilor, procedura de contestare a acestei decizii etc.

10. Privind conținutul pct. 38 și 42. Nu este clar care ar fi obligațiile precum și mecanismul aplicat de autoritățile publice locale în identificarea candidatului supleant căruia urmează să-i fie atribuit mandatul vacant de consilier (ex. apelarea la nr. de telefon înregistrat în documentele prezentate înainte de alegeri sau căutarea la domiciliu etc.). În timp ce norma de la pct. 42 stabilește condiția potrivit căreia candidatul supleant nu poate fi identificat pe teritoriul localității respective, admitem că ar putea exista situația că persoana dată se află pe teritoriul Republicii Moldova, sau chiar și peste hotare și este interesat să exercite funcția de consilier. Considerăm că, în baza acestui temei formal, autoritatea publică locală l-ar priva de mandat printr-o asemenea adevărită. Recomandăm descrierea în detaliu a mecanismului de identificare și informare, respectiv a obligațiilor APL aferente acestuia.

11. Privind conținutul pct. 43. La pct. 43 recomandăm reglementarea în mod separat a documentelor necesare pentru ridicarea, declararea vacantă și respectiv atribuirea candidatului supleant. În formula propusă nu este clar, în special pentru autoritățile care urmează a transmite informația necesară, totalitatea documentelor care urmează a fi remise, iar documentele prevăzute la lit. e) și g) sunt antagoniste.

12. Privind conținutul pct. 45. La pct. 45 recomandăm revizuirea normei astfel încât să fie clar dacă termenul de 15 zile se referă la fiecare act recepționat de consiliul local (de ex. în cazul decesului consilierului - actele prevăzute la lit. c); g) e)), sau la ultimul act necesar recepționat. Considerăm inoportună transmiterea pe rând a fiecărui act, pe măsura recepționării acestora, pentru ca termenul de 15 zile să nu fie depășit.

Cu respect,

Nicolae PANFIL
Director de Program
Asociația Promo-LEX

